

שלא אכלה כלל, דכיון דראש השנה היה, הא אסור להתענות בר"ה, מדאכל אלקנה גופא, ועוד דפשטא דקרא נמי הכי, דכתיב ונתן לחנה אשתו מנה אחת אפים, ואין דרך ליתן מנה יפה לאכילה אלא לאחר שאכלה מיהת פרוסת המוציא ונטלה ידיה לאכילה, אלא ע"כ הא דכתיב ותבכה ולא תאכל, היינו לפי שלא אכלה כשבעיא לה ממני מטעמים ובשר מהמנה אפים שנתן לפנייה, כן נראה לי לולי שהתוספות לא כתבו כן עכ"ד הפני יהושע.

★★

בגמ': א"ל בת רב חסדא מאן הוי האידינא בני דינא, א"ל חומה דביתהו דאביי, נפקא אבתרא וכו' אמרה לה קטלת תלתא ואתת למיקטל אחרינא.

וברש"י קטלת לך תלת, שכבר ניסת לג' ומתו כדאמר ביבמות בפ' הבא על יבמתו (סד ע"ב).

בשו"ת חתם סופר (אהע"ז סי' כג) הוכיח מדברי אלו דאשה קטלנית שתנשא אין כופין אותו להוציאה, דאל"כ מה קאמרה בת רב חסדא לדביתהו דאביי קטלת ליך תלתא ואחת למיקטל אחרינא, והרי לא נתיר לה להנשא, אלא ודאי דאם תנשא אין כופין אותו להוציא.

עוד כתב שם דבתרומת הדשן (סי' ריא) הביא מהריב"ש (סי' רמג) דאם מת הבעל בדבר או במכת מדינה יש להקל דלא נחשבת קטלנית. והקשה עליהם החתם סופר, א"כ מה אמרה בת רב חסדא לדביתהו דאביי קטלת ליך תלתא, והלא אביי מדבית עלי קאתו כגמ' בר"ה (יח ע"א) וא"כ זה נחשב כמו מכת מדינה.

עוד כתב דבבית שמואל (סי' ט ס"ק ו) כתב דבמת הבעל מחמת זקנה יש לתלות בזקנה עיי"ש. ונ"ל דהיינו בן שבעים, דבבן ששים אין לתלות בזקנה, דהא אביי מת כשהי' בן ששים כדאי' בר"ה שם, ואעפ"כ קאמרה בת רב חסדא לדביתהו דאביי קטלת ליך תלתא.

אך בשו"ת אגרות משה (אהע"ז ח"א סי' כו) כתב דאין ראי' מהא דאמרה בת רב חסדא קטלת ליך תלתא דאין לתלות בזקן בן ששים דמת מחמת זקנה, דהרי זה ברור דאביי לא מת מחמת אשתו, דהלא מבואר בגמ' ר"ה שם דהששים שנה שחי אביי הי' נחשב אצלו אריכות ימים ושנים, אלא בת רב

במשנה: שני קבין חיטיין.

לכאורה הא במן מצינו דכל יום נתנו מ"ג ביצים שהוא קרוב לשני קבין והכא נתן שני קבין לשבועיים, ואין לומר דמה שמוסיף שאר דברים זה מפחית שיעור פת, דאין נראה כן מהגמ' אח"כ, וביארו הראשונים דמ"מ זה השיעור הפחות ביותר שאפשר להסתפק בזה.

(הערות הגר"ש אלישיב שליט"א)

★★

בגמ': אפילו תימא רבנן דל' חדא לארחי ופרחי וכו' דל' תלתא לארחי ופרחי.

האגרות משה (אבהע"ז ח"א סי' ק"ו) העיר דלכא' תמוה מאד מהיכי תיתי יתחייב לתת מזונות גם לאורחים. וכתב דצ"ל דכיון שכל אדם נותן לאורחיו כשמזדמנים אליו ע"כ הוא בכלל חיוב מזונותיה דאין יכול לומר לה שתהיה אכזרית ולא תתבייש ולא תתן לאורחיה. וע"ש דמזה יש להוכיח בק"ו כסברת הר"ן דחיוב מזונות לקטני קטנים הוא בכלל מזונות האשה, דכיון שהן נגררין אחריה א"א לה להעמיד עצמה שלא לזון אותם. ועע"ש.

דף ס"ה ע"א

דרש ר"י וכו' מנין שאין פוסקין יינות לאשה, שנאמר "ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה", שתה ולא שתת, אלא מעתה אכלה ולא אכל הכי נמי, אנן מודשני קרא בדיבוריה קאמרינן.

בתוס' (ד"ה אחרי וכו') הקשו: ואע"פ שלא אכלה כדכתיב "ותבכה ולא תאכל", מ"מ אית לך למידרש הכי: ותקח חנה אחרי שעת אכילתה שהיה לה לאכול ואחרי שתה אלקנה וביתו, חוץ ממנה שלא היה לה לשתות, ולכך ויחשבה עלי לשכורה עכ"ד התוס'.

מבואר מדברי התוס' דס"ל שאכן חנה לא אכלה. אכן בשיטה מקובצת שם כתבו בתו"ד: ואפשר כי חנה ג"כ אכלה, אע"פ שאמר ותבכה ולא תאכל, אפשר כי אחר שאמר לה בעלה ולמה לא תאכלי ופצר בה, אכלה עכ"ד. ובפני יהושע כתב: ולולי דבריהם (של התוס') היה נראה לי שאין צורך לידחק בכך, דע"כ הא דכתיב ותבכה ולא תאכל, לאו